

Nowy 2023 Rok, czyli zmiany w prawie stypendialnym!

Przegląd ostatnich zmian w prawie, ale również podsumowanie ostatnich publikacji dotyczących pomocy materialnej dla studentów.

Jacek Pakuła 05 stycznia 2023

Wprowadzie rok stypendialny, a w zasadzie okres stypendialny co do zasady pokrywa się z rokiem akademickim, a tym samym należałoby spodziewać się zmian w prawie bliżej września każdego roku, to jednak coraz częściej nowości dotyczą nas w trakcie roku akademickiego. Tym razem trafiło na 1 stycznia 2023 roku. Dla porządku warto wskazać na ostatnie zmiany w prawie.

1. W [Dzienniku Ustaw RP](#) ukazało się [rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 2 stycznia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej. Kwota 6410 zł została podniesiona do 7210 zł.](#)

Dotychczasowy limit wypłaty stypendium rektora i stypendium socjalnego, zgodnie z art. 92 ust. 3 PSWiN, był ustalony na poziomie 2435,80 zł. Przyjęcie ww. zmiany podnosi limit do kwoty 2739,80 zł.

Projekt ww. rozporządzenia był już [omawiany tutaj](#) - zasadniczo nie wprowadza większych rewolucji, chociaż kluczowe są postanowienia regulaminu.

2. Z dniem 1 stycznia 2023 r. weszła w życie oczekiwana i postulowana przez Środowisko akademickie od lat zmiana w postaci zwiększenia maksymalnego progu dochodu uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne. **Dotychczasowe górne widełki w kwocie 1051,70 zł zostały zastąpione kwotą 1294,40 zł, co wynika z art. 20 ustawy z 16 listopada 2022 r. o systemie teleinformatycznym do obsługi niektórych umów.**

Oczywiście, uczelnia nie ma obowiązku przyjęcia tej maksymalnej kwoty, bowiem zgodnie z art. 87 ust. 2 PSWiN uczelniany próg uprawniający do ubiegania się o stypendium socjalne nie może być niższy niż 780 zł i wyższy niż 1294,40 zł. Z oczywistych względów dotychczas obowiązująca, tj. do 31 grudnia 2022 r., kwota 1051,70 - przyjęta w październiku 2022 r. - mieści się w tym zbiorze. Od lat spada jednak liczba studentów pobierających stypendium socjalne, co oznacza że uczelnie skorzystają z tego uprawnienia i podniosą ten próg, aby zwiększyć - albo chociaż zahamować spadek - studentów pobierających stypendium socjalne.

Pytanie - od kiedy zmieniać próg? Zasadniczo chodzi o trzy warianty, które [omawiane były już tutaj](#).

Uczelnie mają tutaj dowolność, bowiem nawet brak jakiegokolwiek działania - czyli utrzymanie górnych widełek na poziomie 1051,70 nie będzie stanowiło naruszenia postanowień art. 20 ww. ustawy i art. 87 ust. 2 PSWiN, bowiem nadal kwota ta będzie mieścić się w zbiorze 780-1294,40 zł. O wdrażaniu tej zmiany pisała Pani red. Urszula Mirowska-Łoskot w tekście pt. [Stypendia socjalne na różnych warunkach. Nie wszystkie uczelnie podwyższyły próg dochodowy](#) (Dziennik Gazeta Prawna, 3 stycznia 2023 r.).

Uczelnie dość szybko reagują na zmiany w prawie, o czym świadczy dość sprawnie przeprowadzona akcja stypendialna podczas Covid-19, czy wsparcie dla studentów z Ukrainy. Dlatego wprowadzenie wyższego progu już od 1 stycznia 2023 r. nie jest zadaniem, któremu uczelnie nie sprostały.

Pytanie, czy ma to jednak sens? Wg mnie nie ma.

Nie chodzi tylko o zawirowania związane ze zmianą decyzji (art. 154 lub 155 Kpa) i przeliczeniem stanu funduszu stypendialnego.

Istotne wydaje się ograniczenie zawarte w art. 93 PSWiN - i naturalna tendencja do przyznawania świadczeń na semestr, skoro ustawodawca odwołuje się do 12 semestrów. Wprawdzie Ministerstwo Edukacji i Nauki przyjmuje, że chodzi o 12 semestrów studiowania bez względu na pobieranie pomocy materialnej, to jednak znamy już dwa pierwsze uzasadnienia wyroków WSA, z których wynika zgoła coś innego - nadal chodzi o objęcie decyzjami w przedmiocie przyznania pomocy materialnej, a nie sam status studenta. Jeśli wprowadzamy zmianę od stycznia 2023 r., co oznacza przyznanie stypendium na okres dwóch miesięcy w semestrze zimowym, to pojawia się pytanie, czy student konsumuje jeden z 12 semestrów. Nie warto zastawiać takiej pułapki.

Oczywiście może być i tak, że ostatecznie w orzecznictwie utrwali się stanowisko, że chodzi o 12 semestrów studiowania i tacy studenci, którzy otrzymają extra dwa miesiące stypendium na swój sposób staną się zwycięzcami. Zakładam jednak odmienny scenariusz i weryfikację takich decyzji na podstawie raportów z POL-on.

3. Należy pamiętać, że w dniu 23 grudnia 2022 r. opublikowane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2276). **Stan zagrożenia epidemicznego został przedłużony do dnia 31 marca 2023 r.**

Konsekwencją przepisu jest przedłużenie ważności orzeczeń dot. niepełnosprawności, zgodnie z art. 15h i art. 15zc ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.).

4. Na łamach czasopisma "Polityka Społeczna" (Nr 11-12/2022) ukazał się tekst Piotra Kurowskiego pt. [Minimum socjalne w Polsce w drugim kwartale 2022 r.](#) W świetle najnowszych danych wynika, że tytułowe minimum socjalne wynosi:

- w przypadku gospodarstwa 1-osobowego = 1471,60 zł;
- dla gospodarstwa 2-osobowego = 1251,86 na osobę;
- dla gospodarstwa 3-osobowego = na osobę: 1258,97 zł (z dzieckiem młodszym) lub 1353,44 zł (z dzieckiem starszym).

Lektura niewątpliwie przydatna na użytek postępowania ze studentami wykazującymi niewielkie dochody. Zgodnie z art. 88 ust. 4-5 PSWiN zaświadczenie z ośrodka pomocy społecznej musi opisywać sytuację dochodową i materialną studenta i jego rodziny. W praktyce studenci przedstawiają informację o tym, że nie korzystają z takiej pomocy. Nie jest to więc zaświadczenie, o którym mowa w art. 88 ust. 4 i dlatego tak ważna jest reguła trzech pytań z art. 88 ust. 5. W tekście P. Kurowski przedstawia wzorzec, który odnosi się do zaspokajania potrzeb na skromnym poziomie i może być on punktem odniesienia, czy tłumaczenia studenta są wiarygodne.

5. W grudniu 2022 r. miało miejsce [6. Ogólnopolskie Forum Dziekanatów](#). Wydarzenie niewątpliwie potrzebne, co roku gromadzące setki uczestników. Z zainteresowaniem wyczekałem materiałów dotyczących pomocy materialnej w ramach 100 pytań o prawo szkolnictwa wyższego, na które odpowiedzi udzielał Pan Marcin Czaja - Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwie Edukacji i Nauki.

Lektura odpowiedzi na pytania dotyczące pomocy materialnej dla studentów musi jednak rozczarowywać. O ile cieszy fakt, że dostrzeżono wreszcie, że okresu studiów drugich studiów I stopnia, po ukończeniu pierwszego kierunku, nie należy wliczać do okresu 12 semestrów, chociaż POL-on jeszcze niedawno miał z tym kłopot, o tyle już inne wątki są więcej niż dyskusyjne.

Przed wszystkim aktualne orzecznictwo wskazuje, że chodzi o pobieranie świadczeń, a nie tylko studiowanie. Nie jest prawdą odpowiedź Pana Dyrektora, że orzecznictwo odnosi się tylko do tzw. 6 lat, bo mamy przecież pierwsze uzasadnienia WSA dotyczące już bezpośrednio 12 semestrów. Nadal chodzi o objęcie pomocą materialną, a nie sam status studenta. Te uzasadnienia były również [omawiane tutaj](#).

Nie do końca jest prawdziwe twierdzenie, że orzecznictwo sądów przyjmowało, że okres 6 lat dotyczy świadczeń przyznanych tylko na podstawie PSWiN z 2018 r. To raczej ilustracja, że autor odpowiedzi nie zna orzecznictwa sądów administracyjnych. [Naczelny Sąd Administracyjny jest w tym zakresie dość konsekwentny i było to omawiane tutaj](#). Ale cieszy fakt, że wreszcie dotarło do resortu, że dotychczasowa wykładnia art. 93 PSWiN dot. 6 lat prezentowana przez urzędników była wadliwa.

Zgodzić się można, że nowela z listopada 2021 r. doprecyzowała sposób ustalania okresu przysługiwania świadczeń, ale jest on zgoła odmienny niż przedstawia to resort.

Równie wątpliwe są tłumaczenia, że ograniczenie 38% wynagrodzenia profesora dotyczy stypendium rektora oraz stypendium socjalnego, w tym zwiększenia tego ostatniego stypendium. Przepis art. 92 ust. 3 PSWiN wyraźnie wskazuje, że chodzi o świadczenia, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1 i 4, a zwiększenie jest świadczeniem wymienionym w art. 87 ust. 3. Nie można stawiać znaku równości między stypendium socjalnym a zwiększonym stypendium socjalnym, bowiem są to dwa odrębne świadczenia, chociaż powiązane ze sobą. O odrębności świadczy prosty przykład - zdarza się, że student ubiega się o stypendium socjalne i zwiększenie tego świadczenia, a jednak spełnia przesłanki tylko do otrzymania stypendium socjalnego, bowiem nie znajduje się w ocenie organu stypendialnego w szczególnie uzasadnionym przypadku.

6 .**Ruszają webinary szkoleniowe poświęcone pomocy materialnej dla studentów.** W ofercie m.in. cieszący się popularnością 4-dniowy kurs nt. stypendium socjalnego, 2-dniowy kurs dot. dochodów zerowych, ale również 3-dniowy kurs pt. Postępowanie administracyjne w przedmiocie przyznania pomocy materialnej dla studentów i 2-dniowy kurs nt. postępowania odwoławczego. W dniu 31 stycznia 2023 r. odbędzie się webinar pt. Pomoc materialna dla studentów - zmiany w prawie - aktualne orzecznictwo - wybrane problemy. **Szczegółowe informacje można znaleźć [tutaj](#).**